

Yazı: Göksel ALTINIŞIK ERGUR

gaergur@gmail.com

CAM DUVARIN AYNASINDAN YANSIYANLAR

Göksel Altınışik Ergur

Doğa bilimlerinden tıba adanmış yılların ardından insan bilimlerinden sosyolojiyi hayatıma sokmam hem ondan öncesinin hazırladığı bir adım hem ondan sonrasını hazırlayan bir kararmış. Bulduğum noktada durup geriye bakınca bunu öyle net görebiliyorum ki ileri götürmek konusunda bir an tereddüt duymuyorum. Sayısal puan için hedefler koyan bir fen liseli olarak tıp dışında bir doğa bilimine yönlenseydim de aynı yollardan geçebilir miydim, bilmiyorum. Hatta göğüs hastalıkları gibi 'sağlıkta eşitsizliğin' ağırlıkla karşıma çıktığı bir branş yerine başka bir uzmanlık alanını seçseydim yolum aynı 'makas' ile şekillenir miydi, bilmem olanaksız. Hekimlik benim çocukluk hayalimdi; tıp fakültesine girene dek 'doktor olmak istiyorum' diyor, hekimlikle arasındaki farktan bihaber matematik ve fen çalışıyordum. Haberimin olması mezuniyetimden sonraya, mecburi hizmete gidişime rastlar. Bir başıma kalıp kendi yolumu çizmeye kalkıştığım zamanlara; insanı biyopsikososyal bir varlık olarak fark ettiğim, el yordamıyla yolumu bulurken belleğimdeki örnekleri fener yaptığım zamanlara... İçimde bu farkındalık olsa da uzun süre biyolojiyi izleğim yaptım. Evet, edebiyat hep benimleydi; ama okuma ve yazma eylemlerini kendimi tanımaya araç bellemiştim. Sosyal bilimlere sistemli ilgim lisans eğitimi alma kararımı getirdi, örgün eğitim olanaksız olunca açıköğretim tam da aradığım olanağı sundu. Sonrası iyilik, güzellik... Sıkça söylüyorum ki tıp fakültesi mezunu olunca toplum bir entelektüel rolü biçiyor bizlere, ama insan kendini kandıramıyor. Gerçek düşünce insanını yalnızca tıp, hatta onda da yalnızca uzmanlığı konularında yetkin olmasıyla sınırlamanın yanlışlığını gördüm.

Tıbbı bütüncül baktığım için bir adım önde saydığım hekimlik pratiğimi sosyal bilimlerin kazanımlarına açtım. Kendimi bambaşka bir sürecin içinde buluverdim.

Sosyoloji yüksek lisans tezim, savunma sınavının hemen ardından kitaplaştı. COVID hastalarının akciğerlerini iyileştirirken bir yandan da ülke genelinde 51 hastayla çevrimiçi yarı-yapılandırılmış yüz yüze görüşme yaparak hastalıklarının, özellikle tanı, hastanede yatış ve taburculuk sonrası dönemlerdeki sosyal etkilenmelerini araştırdım. Daha görüşmeler sürerken benim hekimlik pratiğimi dönüştürmeye başlamıştı. O duvarların ardında, bizim girip hemen çıktığımız odalarda neler yaşadıklarını duymak, maruz kaldıkları damgalama ve dışlama davranışlarının boyutunu fark etmek, benim için hep önemli olmuş mahremiyet kavramına yeni anlamlar yükleyerek daha bir dikkat etmek ve çok daha fazlası... Öğrendiklerimden sonra karşılaştığım her hasta ve hasta yakınında elimden gelenin en fazlasını yapmayı, bunun da ötesinde yaşadıklarını onları deneyimlememiş kişilere anlatarak sorunları göstermeyi, bu sayede çözüme yaklaşımlarında katkım olmasını hedefledim. Kitabımın sunuş yazısında da yer aldığı gibi:

Bu araştırma, yaşadıklarıyla tarih yazanların deneyimlerini o tarihe not düşebilmem için bir araç oldu. Gönülden bağlı olduğum iki bilim dalı (tıp ve toplumbilim) üzerinden toplumun ve mesleğimin geleceğine yapmaya çalıştığım katkı şimdi bir kitap olarak okurlarıyla buluşuyor. Adını Camduvar koydum; çünkü hastane odasının ya da yoğun bakımın duvarları ardında COVID hastalarının neler yaşadığını, kimi zaman pencerelerin kıyısında dışarıyı izlerken hissettiklerini görünür kılmak için bu yola çıkmıştım. Onların deneyimleri arasında yer alan çok boyutlu zorlukları ve direnmelerini kolaylaştıran destekleri ne kadar çok insana anlatabilirim bu ve sonraki salgıların o kadar az sosyal soruna yol açacağına inanıyorum.

Görmek, duymak ve bilmek, bir sorumluluk yüklüyor. O duyguyla anlatıyorum. Görün, duyun ve bilin ki boşuna yaşanmış olmasınlar.

“Cam Duvar Ardındaki COVID Hastaları” kitabım, sosyoloji, hekimlik ve yazarlık birikimlerimi harmanladığım bir yapıt oldu. Şimdiye dek ne biriktirdimse onların bir ürünü... Bana üretmenin hazzını, bunu yaparken insanlara dokunmanın mutluluğunu yaşattı. Otuz yıllık nicel araştırma geçmişimin ardından, beni sosyolojik nitel araştırma yönteminin insan hikâyesiyle bezenmiş dünyasına taşıdı. Yayımlanmalı bir ay olmadan çok güzel yorumlarla, doğru yolda olduğumu bana gösterdi. Araştırmaya katılan bir görüşmecinin (33 yaşında, ev hanımı, ilkökul mezunu) yazışmalarımızda kullandığı şu ifadeler, nasıl bir yansıması olduğu konusunda fikir vermektedir:

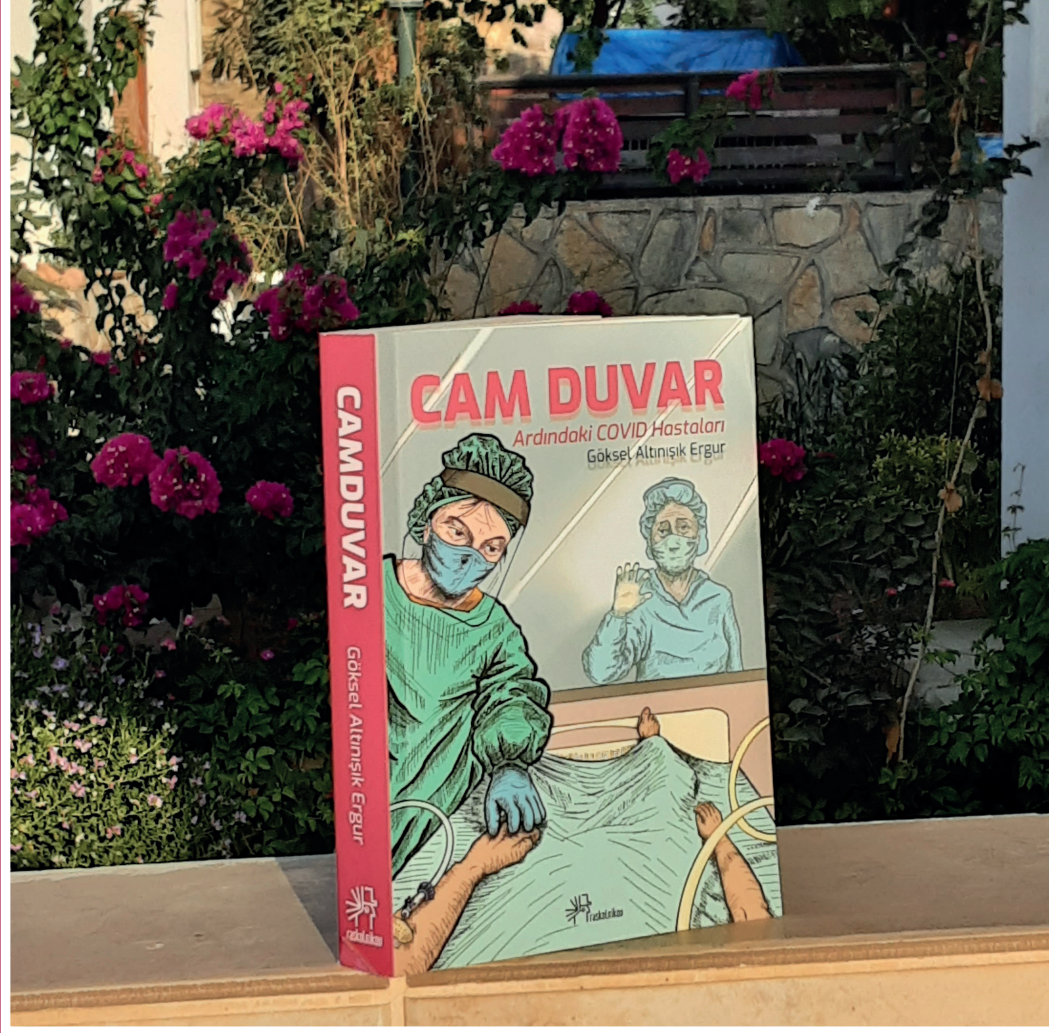
“Bizim yaşadığımız mağduriyetleri başka vatandaşlarımız yaşamassınlar. Bizim kendi sesimizi duyuramadığımız yerlerde iç sesimiz olup bunu sizin herkese duyurmak istemeniz beni ayrı mutlu etti. Umarım siz de emeğinizin karşılığını fazlasıyla alırsınız.”

Ayrıca bir hekim-okurun kitap hakkındaki kapsamlı değerlendirmesi, yazılması sırasında düşlenen geri dönüşlerin gerçekleşmesi anlamını taşıyor:

Kitabı elime aldığımda içine şöylece bir göz attım. Arka arkaya iletişime geçilen hastaların anlattıkları yazılıdır herhalde, düşüncesindeydim. Şaşırdım, beklediğim gibi değildi. Okumaya başladım. İnan ki en hızlı okuduğum kitaplardan biriydi.

Hep cam duvarın dışından içeriye bakan ve hep cam duvarın içindekilerin duygularını, düşüncelerini merak eden birisi olarak etkilendim. Empati diye bir şey varsa eğer bu kitaptır. Sadece tedavisi düzenlenip, karantinaya alınan insanlar olarak görüldüklerinin farkındayım. Ama sen buna karşı çıkmışsın, ne güzel.

Hasta mahremiyeti; ne güzel de vurgulamışsın. Çoğu kez üzerinde durmadığımız bir konuyu geniş geniş ele almışsın ki takdire değer. Mahremiyeti sadece üstünü başını örtmek olarak görenlere güzel bir bildirim olmuş. Mahremiyet kavramının hakkını vermişsin. Hatta hastaların bile mahremiyet konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını gözler önüne sermişsin.

Çok yönlü bakmışsın cam duvar arkasındakilere. Her yönü ele alırken; o yön hakkında bilgilendirmeler, daha önceki araştırmalar, senin bu konu hakkındaki görüşlerini okumak muhteşemdi. Konu hakkında bilgilenerken cam duvar arkasındakileri dinlemek çok daha iyi geldi.

Ben biraz daha ileri gideceğim. Bu kitabın sağlık eğitimi veren kurumlarda (öncelikle tıp fakültelerinde) tavsiye edilmesini hatta okunmasının sağlanmasını istiyorum. Umarım benimle aynı fikirde olan sağlık yöneticileri olur.

Şimdi arkama yaslanıp yeni yansımalarını, bana ayna tutacak yorumları bekleme zamanı. Üretmenin en güzel yanı bu; çeşitlenen mahsullerle zenginleşmek... Bunu en iyi Toraks Bülteni okurları anlar.